

ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์
ที่มีภาวะเบาหวาน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา
FACTORS RELEVANT TO SELF-MANAGEMENT HEALTH BEHAVIOR OF
PREGNANT WOMEN WITH DIABETES IN REGIONAL HEALTH PROMOTION
CENTER ๑๒ YALA

จิตา พิภลศรี

พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ (Gestational Diabetes Mellitus: GDM) เป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และทารก มีภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น จากการเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้ถึง ๑ ใน ๖ รายจากจำนวนหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานทั้งหมด ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง ทารกที่มีน้ำหนักแรกเกิดมากและการคลอดติดไหล่ ผลกระทบกับทารกในระยะยาวมีความเสี่ยงสูงในการเกิดโรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคไตในอนาคต อีกทั้งยังพบว่าหญิงที่มีภาวะเบาหวานจะพัฒนาเป็นเบาหวานชนิดที่ ๒ ภายใน ๕-๑๐ ปีหลังคลอด โดยทั่วโลกมีความชุกของการเกิดโรคเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์ค่อนข้างสูง สมาพันธ์เบาหวานนานาชาติ รายงานว่าในปี ๒๐๑๙ มีผู้หญิงประมาณ ๒๓ ล้านคน อายุ ๒๐-๗๙ ปี ป่วยด้วยโรคเบาหวานจำนวนนี้คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ๓๔ ล้านคนภายในปี ๒๐๔๕ โดยใน ๒๐ ล้านคนของหญิงที่เป็นโรคเบาหวานพบว่า เกิดจากเบาหวานขณะตั้งครรภ์ถึงร้อยละ ๘๔ (International Diabetes Federation, ๒๐๒๐) สำหรับประเทศไทยจากการศึกษาในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานร้อยละ ๒๑.๘ (Suntorn & Panichkul, ๒๐๑๕) โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานร้อยละ ๑๓.๓๘ (Queen Savang Vadhana Memorial Hospital, ๒๐๑๗) จากข้อมูลสถิติของแผนกฝากครรภ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑, ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๓ มีจำนวนหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานร้อยละ ๘.๑๙, ๑๑.๗๗ และ ๘.๙๕ ตามลำดับ ซึ่งมีความชุกของการเกิดโรคที่สูง ดังนั้นการป้องกันการเกิดภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์และการควบคุมระดับน้ำตาลให้อยู่ในเกณฑ์ปกติจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจส่งผลกระทบต่อหญิงตั้งครรภ์และทารก จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การที่หญิงตั้งครรภ์รับรู้สมรรถนะแห่งตนและได้รับการสนับสนุนจากสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวาน อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยดังกล่าวในพื้นที่บริบทใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา เพื่อจะพัฒนาระบบการให้บริการให้ครอบคลุมกับปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของผู้รับบริการจัดทำโปรแกรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของหญิงตั้งครรภ์ นำไปสู่การดูแลตัวเองเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ

โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย เพื่อหาพฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวาน และปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ ที่มีภาวะเบาหวานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา ตั้งแต่ ๑ มิถุนายน-๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้จำนวน ๗๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล, แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตน, แบบสอบถามพฤติกรรมการจัดการตนเอง และแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมเครื่องผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบและหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือได้ ๐.๘๘, ๐.๘๒ และ ๐.๘๘ ตามลำดับ ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา รหัสรับรองจริยธรรมการวิจัย HPC๑๒ - ๘/๖๔ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติถดถอยพหุคูณแบบถอยหลัง (Multiple Regression)

ผลการวิจัยผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๐ S.D. = ๐.๒๘ และการรับรู้สมรรถนะตนเอง ($\beta=0.368$, $t=3.545$, $p\text{ value} = 0.001$) และการสนับสนุนทางสังคม ($\beta=0.349$, $t=3.364$, $p\text{ value}=0.001$) สามารถร่วมทำนายพฤติกรรม การจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๐๑ ได้ร้อยละ $R^2=0.369$ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ $S.E_{X_{๑} \times X_{๒}} Y = 0.229$ โดยการรับรู้สมรรถนะตนเอง ($\beta=0.368$) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวาน มากกว่าการสนับสนุนทางสังคม ($\beta = 0.349$)

ผู้ดูแลและเจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานเพื่อนำไปสู่การดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๑) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล สามารถนำข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการให้บริการ ให้ครอบคลุมกับปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของผู้รับบริการ ๒) นำข้อมูลการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเองและการสนับสนุนจากสังคมของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานใช้ในการพัฒนาวางแผนโปรแกรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของหญิงตั้งครรภ์ ๓) พยาบาลควรสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวาน ครอบครัวและผู้ดูแลมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเองและได้รับการสนับสนุนจากสังคมมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การดูแลตัวเองเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ

คำสำคัญ(keyword) การรับรู้สมรรถนะแห่งตนเอง, พฤติกรรมการจัดการตนเอง, และการสนับสนุนทางสังคม

ใบอนุญาตโครงการวิจัย

การประชุมครั้งที่...๓/๖๔.....	วันที่.๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.....
รหัสโครงการวิจัย HPC12 – 8/64	
เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการตนเองของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา	
ผู้วิจัยหลัก นางสาวธิดา จันทโชติ	
เป็นการพิจารณาโครงการวิจัยแบบเร่งรัด	☒ ใช่ ☐ ไม่ใช่
เป็นการพิจารณาโครงการวิจัยที่แก้ไข	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
ถ้า ใช่ วันที่พิจารณาครั้งก่อน	วันที่.....
เป็นการพิจารณารายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ครั้งนี้	
☒ อนุมัติ วันที่พิจารณาอนุมัติ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔	
โครงการวิจัย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
เอกสารแนะนำอาสาสมัคร	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
ใบยินยอม	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
เครื่องมือ (ระบุ) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
ลงนาม..... <u>อรุณศรี แดงมณี</u>	
(นายอรุณศรี แดงมณี)	
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยกรมอนามัย ระดับภาคใต้	
รับรองตั้งแต่วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕	
หมายเหตุ	
-ท่านสามารถร้องขอเพื่อทราบเหตุผล และรายละเอียดในการพิจารณาของคณะกรรมการโดยแจ้งความจำนงและเหตุผลใน การร้องขอ ต่อประธานกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร (ICH GCP ๓.๓.๙)	
- คณะกรรมการฯ ขอแจ้งเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้วิจัยภายหลังได้รับการอนุมัติ คือ <u>ต้องรายงานความก้าวหน้าของ</u> <u>การวิจัยให้คณะกรรมการฯ ทราบทุก ๖ เดือน (RF๑๓-๐๑) และเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่อไปนี้ ทุกครั้งได้แก่</u>	
๑) เมื่อมีอาการไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในโครงการ หากเป็นอาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรงต้องรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบโดยเร็วและให้ผู้วิจัยวิเคราะห์สถานการณ์การเกิดอาการไม่พึงประสงค์ว่าเกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยที่ท่านรับผิดชอบ หรือไม่ อย่างไร หากเกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องในระดับใด รวมทั้งการดูแลรักษาและป้องกันอาสาสมัครด้วย (RF๑๔-๐๑, RF๑๔-๐๒)	
๒) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในโครงการวิจัยต้องระบุให้ชัดเจนว่า มีการเปลี่ยนแปลงอะไร อย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลที่เปลี่ยนแปลงเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ก่อน (RF๑๒-๐๑)	
๓) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้าโครงการวิจัยหรือเพิ่มเติมคณะผู้วิจัย ต้องส่งประวัติของคนที่เปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเหตุผลให้คณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน	
๔) เมื่อโครงการวิจัยยุติลง ซึ่งอาจจะเป็นการดำเนินการวิจัยเสร็จสมบูรณ์ หรืออาจจะไม่สามารถดำเนินการวิจัยต่อไปได้ พร้อมทั้งสาเหตุของการยุติโครงการวิจัยด้วย (RF๑๔-๐๑)	